

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 forint.
Félévre 2 forint.
Negyed évre 1 forint.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacsek Pál ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és a pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE

a lap hátsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstári bélyegilleték külön 30 kr.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmmentlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

MEGJELEN: MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztők:
HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV.
Kiadó tulajdonos:
AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

EGYES SZÁM ÁRA 8 KRAJCÁR.

Közlekedésünk.

I.

Akármit akarnók is szépitgetni a dolgot, azt még is nyíltan be kell ismernünk, hogy földrajzi fekvésünk épen nem kedvező arra, hogy itt egy hatalmas, vagy csak közepes kereskedelmi forgalom is létesüljön.

Vidékünk nincs; itt, az alföld sártengerében be vagyunk ékelve egy zugba, egy oly zugba, a mely minden forgalomból ugyszólván kiesik; s nemcsak, hogy egy vidék központja nem vagyunk, de az átmeneti forgalom által nyújtani szokott előnyökben sem részesülünk.

Utaink — bár nem tagadhatjuk, hogy azokra a körülményekhez és viszonyokhoz képest néhány év óta kellő gond fordítatik, — nem a legjobbak, s mint egyáltalában a sárból készült utak, az esős őszi időszeke beálltával, nagyobb terhek szállítására épen nem alkalmas, sőt gyakran beáll az az eshetőség is, hogy teher nélkül is járhatatlan. Az meg azután természetes dolog, hogy az ég csatornáinak kegyelmétől függő utaink állapotán gyökeres javítást tenni, semmiféle mérnöki hivatalnak nem áll hatalmában. Szóval, utaink járhatósága tekintetében — bár megteesszük a mi emberileg megtehető, — az időjárás szeszélyétől a legnagyobb mértékben függünk.

Pénzünk meg arra nincs, hogy kavicst, avagy épen kőutakat építsünk, nem csak azért; mert szegények vagyunk, de azért is, mert a kő és kavics hazájától oly messzire vagyunk, hogy azoknak ide szállítása oly rengeteg pénzbe kerülne, mint

máshol magának az utnak elkészítése sem kerül.

Azt meg mondani is felesleges, hogy vasutunk nincs, s nincs reá kilátásunk, hogy lenni fog. — A vasutépítés dicsőségét a tőke ugy látszik megunta és másutt, a hol magát előnyösebben értékesítheti, keres elhelyezést.

Egyetlen egy közlekedési vonalunk és utunk volna, a melynek kihasználása mellett érintkezésbe tehetnénk magunkat más vidékekkel, sőt magával az ország Metropolisával: a fővárossal is, de ezt az egy közlekedési vonalat meg elhanyagoljuk, s létezéséről ugyszólván tudomást sem akarunk venni.

E közlekedési vonalunk és utunk nekünk, a közvetlenül községünk mellett elfutó Tisza folyó. Ez nyújtana nekünk oly előnyöket, amelyek ha nem is a equivalálnak a vasut és a kövezett országut hiányát, de mégis kárpótlásban tudna részesíteni. — Vizi utunknak, érdekeink arányában megfelelő kihasználása pedig, a már ugy látszik állandósított gőzhajó járat mellett, azt hisszük, hogy csak egyedül és csupán tőlünk függő dolog.

Mi teljesen megvagyunk arról győződve, hogy ha a község illetékes helyen közbevetné magát s lakossága érdekeinek előbbre vitele szempontjából némi csekély áldozat meghozatalától sem riadna vissza, a gőzhajózást teljes mérvben, előnyösen lehetne felhasználnunk, a mit, szerintünk, a gőzhajózási társulatnak már azon egyszerű tényével elérhetnénk, ha itt a szállítmányok fel és leadására jogosított ügynökséget állítana föl.

Hogy pedig a gőzhajózási társulat egy

ily ügynökség felállításától nem idegenkednék s azt meg is cselekedné, erősen hisszük, ha viszont a község, a gőzhajózás egyik forgalmi nagy akadályát, a rendes kikötő hely és hid hiányát elhárítaná s annak előállítására vállalkoznék.

Bár igaz, hogy ez áldozat, még pedig pénzbe kerülő áldozat volna, de azt hisszük, hogy még sem volna az oly nagy, a mit lakosságunknak, a közjónak és a közvagyonosodás érdekének meg nem hozhatnánk és nem is volna az oly nagy, a mit szegénységünk dacára is el nem bírnánk viselni.

Ha az általunk imént jelzett irányban ugy a község, mint a gőzhajózási társulat megtennék a kellő intézkedéseket, alig hisszük, hogy a várt jó eredmény elmaradna, mert a gőzhajózásnak illeten alkalmatossá és könnyen hozzáférhetővé tétele nemcsak a lakosság közvetlen vagyoni hasznával járna, de hisszük, hogy már-már teljesen kialakuló félben levő kereskedésünknek is új lendületet adna nemcsak, de nem csalódunk, ha azt állítjuk, hogy némi transitó forgalmat is idézne elő, a mi megint a községre közvetett haszonnal járna.

Hogy miként véljük mi az elmondottakat megvalósíthatni s mi előnyöket várunk mi attól, arról jövő számunkban.

„IRTSUK A GYOMOT.“

E címet viselik a „Mindszent“ mult év april 19. és 26-án megjelent 9. és 10-ik számainak vezércikkei.

A hasábokra terjedő terjedelmes cikk leleplezetlenül mutat rá azon ferde kinövésre, minél fogva községünk szegényebb sorsu

TÁRCZA.

BARÁTAIM KÖZÖTT.

Baráti kör csengő pohárral,
Vidám ének, derült mosoly,
Ez a mi most engem körülvesz,
A mi lelkeimmel összefoly;
Mint hogyha járnék rózsakertben,
Nyíló tavasz-bimbók között,
Szívembe boldog mámorával
A jó kedv visszaköltözött!

Pedig volt más kor is! — Fölöttem
Nem csak szelid nap szórt sugárt,
Hiszen nem mind rózsát szedett az,
Kin már fél-ifjúság lejárt.
S tapasztalást nem csak kor ad, óh!
Szenvedni ifjan is lehet,
S sokszor egy élet orvosolja
Mit ifjan kapni, a sebet!

Tövises pálya ez a föld; és
Nem oly csillag már a remény,
Mely utadon ég: — vezető kéz,
S hinárba ejt pályád felén.
Mi a vágy s az akarat, vagy
Az élet és a jutalom?

Ha a keservnek percze megszállt,
Felismerém én multamon.

Csalódás! melynek tengeréből
Sok hullám ért már engemet.
És a menekvés hű reménye
Rám nézve hányzor elveszett!
Majd ajkamat hány percz nyit meg,
Hány percz kérdezve jött elém:
Ugyan meddig tart még e küzdés?
Ugyan miért is élek én? . . .

S mig e boru multam ködéből
Altal lebeg szívem felett,
Hogy lássa jobb kora derültén
A mit már rég átszenvedett, —
S mig lelkem fájdalmába mélyed
S szememben a köny felragyog,
Köröttem jó kedv hangja ébred:
Fel a pohárt! . . . Vigadjatok!!

Cassio.

„Egy kimeríthetlen themáról.“

E feliratnál t. olvasó és olvasónőim legnagyobb része bizonyára azt hiszi, Amor és Eupido szerepelnek valamely pikans aranyalában, elkezdik e sorokat olvasni és talán — végig is olvassák.

Ugy akarok eljárni, mint egy századdal ezelőtt Rousseau, ki „Emil“-jét regény alakban adta

ki, e cím által felébresztvén a nőkben a műve iránti olvasási ingert. S bár nevetséges volna, ha az itt kifejezett, egyszerű, szerény nézeteimnek nagyobb hatást vagy elismerést vindikálnék, legalább nem zárom ki egészen ama reményt: komolyabb nélméket gondolkozásra iadítani.

A nevelés általában, de különösen a nőnevelés, oly thema, mely hirneves író — és írónők által szellemes módon kezeltetvén, szinte merénylet dilettanstól felvétetni. De ha e merénylethez belső sugallat, meggyőződés vezérel; ha minden leány mint leendő asszony és anya e tárgy fölött önállólag gondolkodnék s gondolatait alkalmilag nyilvánítaná: a közös érintkezés és eszmecsere által mindinkább közelednék a célhoz, melynek neve: egy leányt helyesen, jól nevelni, vagyis tisztán kifejezve: az életre képesíteni!

Hidegen vizsgálva tekintek végig az előttem ismerős nőalakokon, s legyen az nagyvilági hölgynek, házias nő vagy tanítónőnek nevelve, egyiknek nevelése (beleszámítva a magamét) sem felel meg annak, mit képzelek. De persze, csak képzelek; mert ha arra kerülne a sor, hogy egy reám bizott gyermekleányból neveljem a képzelt ideált, voltaképp nem tudnám, miképp kezdjem. Nem tudnám pedig azért, mert mindazt, mit manapság egy fiatal leánytól követelnek oly időszakban, mi-

lakosainak gyermekei idegenkednek a tisztességes szolgálattól.

Midőn én a t. olvasók figyelmét az idézett cikkekre visszaterelni bátorkodom, meg lehet, hogy a fölösleges ismétlés és szószaporítás vádjával illettem, de újabb tapasztalataim azon meggyőződést érlelték meg bennem, hogy az „Irtók a gyomot” cikknek felelevenítése mindig találó községünk lakosainak azon részére, mely a nevezett cikk megírására oly nyomós okot adott.

Azt mondja az idézett cikk szerzője: „Mindenkinek feltűnő, hogy a községünkben alkalmazott cselédeknek legnagyobb kontingensét idegenközség szolgáltatja, elannyira, hogy tulzás nélkül jelezhetjük, miszerint a nőcselédesség 70, sőt 80 százalékát szegvári illetőségűek képezik.”

Ma is oly igazság ez, melyet kétségbe vonnunk nem lehet s hasztalan szépítenénk a dolgot, mikor a szomorú tények állnak velünk szemben.

De rátérek a tulajdonképeni témára, mi tollat adott kezembe, hogy feltárjam a bajt, mely élődiként szívja községek közéletünk fájának nedvét.

A karácsonyt megelőző napokban, midőn az örgróf ur és örgrófné által nagylelkűen kiutaltványozott pénzösszeg kiosztásáról volt szó, százával voltak a jelentkezők, hogy részeseivé lehessenek a nagylelkű adományoknak. Voltak ezek közt munkaképesek s képtelenek, gyermekek s öregek s a miben megbotránkoztunk az, hogy ép s egészséges hajadonok is előálltak 16 életévtől 20-ig; voltak továbbá szülők, kiknek gyermekei az iskolát nem látogathatják azon okon, mert nincs lábbeliük; de voltak ismét oly szülők, kiknek házában egy, sőt két felnőtt leány is az ő nyakukon vegetálja a telet keresztül. E felnőtt leányoknak csakugyan e lealázó eljárása oly talány, melynek hosszú magyarázatot igénylő megfejtéséhez a szálát alig találjuk meg.

Mert ha községünk azon helyek közé tartoznék, hol egyáltalán szolgálat nem kínálkoznék, talán enyhítené e körülmény azon bűnös indolentiát, melylyel a fiatalok részéről ma találkozunk, mondom, enyhítené csak, de a súlyos vád alól fel nem mentené, mert ha itthon nem, másutt kellene szolgálati munkakörét feltalálnia, hanem a mai viszonyok közt, midőn idegeneket kell cselédekül alkalmaznunk, midőn ép, erős fiatalok gunk nemcsak elnézi azt, miként vándorol

ki a pénz más községbe, melyre ő is oly nagyon rá van szorulva; midőn nemcsak nem palástolja nyomorát, melynek tisztességes szolgálata véget vethetne; de sőt nem szegyenli kezét könyöradomány után nyujtani, nem szegyenli nyomort színelni, hogy tengethesse életét ma, mikor ezer és egy alkalma van arra, hogy szolgálata után tisztességesen élhessen. Valóban ezek láttára el szorul az ember szíve, torkán akad a szó s nem képes e lelkiismeretlen eljárást kellő szóval kvalifikálni.

Igazságosak akarunk lenni s másrésről, hogy félre ne értessünk, kijelentjük, hogy mindig megadjuk lapunk hasábjain az érdemnek a magáét.

Vádunk csak egy részére terjed községünk lakosságának, mert minden öntetszelgés nélkül elmondhatjuk községünk lakosságának legnagyobb részéről, hogy munkás, józan s nem riad vissza semmitől, a mit dolog címen ismer a világ, de igenis, vádunk egész súlylyal nehezedik azon nyomorban élő szülőkre, kik dacára, hogy földhöz tapadt szegények, kiknek a hosszú télen át alig áll a legcsekélyebb jövedelmi forrás is rendelkezésükre, mégis felnőtt leánygyermekeiket minden komoly foglalkozás nélkül egész télen át, mint valami gyenge virágot, — melynek a legcsekélyebb hideg is árt, — utálatos ovatosággal ápolgatják; igen! menthetetlen vádunk egész teljében sújtja azon ép és egészséges hajadonokat, kik a helyett, hogy becsületes szolgálattal érdemelnék ki a mindennapi kenyeret, nem átalának színelni nyomorral alamizsnát esdekelni vagy édes szüleik majomi szeretetét kizsákmányolva, nem szegyenlik, hogy őket szüleik az alamizsna fillérek útján nyert tápszereből, — mint élődiket — táplálják s ekként mindkét esetben az alamizsnára méltókat, az igazi szegényeket, a dologképtelenekeket megrövidítsék.

S ha ma, midőn elég kedvezők a szegénységre az életfentartási viszonyok, ily sajnós tapasztalatot meritünk községek lakosainak egy részének, — a szegény osztálynak — életmódjából, mi történend, ha egy általános csapás, terméketlenség, jég, fagy, aszály nehezül a községre? Nem más, mint az, hogy e méltatlanok, ezen, most heverő s a szolgálattól irtózó s alamizsna után ledző erős fiatalok, hajadonok is közköltsegen fognak tápláltatni.

Pedig nem érdemlik, nem méltók a szá-

nakozásra, mert a helyett, hogy munka és szolgálat után látnának, lesik az irgalmas s könnyen könyörületre indítható emberbarátok alamizsna filléreit.

Ki ép, egészséges. munkálkodjék, szolgáljon s így érdemelje ki a mindennapi kenyeret, a koldulás sujtó szerepét pedig hagyja a testileg nyomorultakra, — a dologképtelenekre.

A munka nemesíti, a munkátlanság nem teleníti s a közmegvetés tárgyává alacsonyítja az embert.

Ennyit óhajtottam megszinlelésül elmondani mindazoknak, kiket a dolog illet.

KÖZSÉGI KÖZGYÜLÉSBŐL.

Nem a tárgyak sokaságánál, hanem inkább egy némelyik tárgy fontosságánál fogva volt e hó 3-ik napján a községek képviselő testületnek érdekes közgyűlése.

Minden község beléletében, már egymagában véve is érdekes közgyűlés az év első közgyűlése, ott, a hol a lefolyt előző év mozzanatairól az előjáróság jelentést tesz a képviselő testületnek. Ilyen jelentés divik a községek szabályrendelet értelmében nálunk is, de elvégre a mi községek életünk nem oly változatos, hogy arról valami különös sokat lehetne mondani, főképp, ha rendkívüli viszonyok be nem állanak.

Az elmúlt évet azonban községek életünkben, mint nagy jelentőségű évet jegyezhetjük föl, első sorban azért, mert a község egy terjedelmes földbirtoknak és egy tetemes hasznót hajtó regale jognak lett birtokosává és tulajdonosává.

Bár — csupa taktikából — kicsinylik is némelyek még most is a vételek előnyös jelentőségét, bár — csupa ravasz fondorlatból — még ma is vannak, kik kárörvendre néznék, ha a vételek vagyoni romlást idéznének elő, de azért mi erősen hisszük, sőt mi több, megvagyunk arról győződve, hogy a jövő nemzedéknek mind a földvétele, mind pedig a regale megváltása, valódi kincses bányája leend.

Hát, a most előadott tekintetben jelentőségteljes év volt az 1885-ik év és minden himezés-hamozás nélkül elmondhatjuk, hogy a mai korban ritkítja párját, mert ritka jelenség az manapság, hogy egy község vagyont, plane jövedelmező, tekintélyes vagyont szerezzen.

Csak ismétlésbe esünk, ha fejtegetjük, hogyan, mi módon és ki által jutott községünk e nagy és majdan hatalmasan jövedelmező vagyonhoz; de fölösleges dolgot is escednénk, mert azt mindannyian tudjuk, hogy országgyűlési képviselőnk: örgróf Palla-

is e három édes érzelmi szó fejezi ki: háziasszony, nő és — anya.

Irma.

ZRINYI, A KÖLTŐ HALÁLA.

— Pályadíjjal koszorúzott történelmi beszély. —
(Folytatás.)

Sajátságos, de némileg szép szokás volt Zrinyi-éknél az, minék a kis és nagy palota tartá fen emléket. „A bán felesége, két-három kedvesebb urfi, vagy olyan kedvesebb első rendű szolgálója — s papjával benn a maga kis palotájában ett, levén más nagy asztal uraiméknak a nagy palotán, (melyet az az akkori időben nem is igen dícsértek, mint németes szokást, a magyarok benne, minthogy magyar felesége után a német feleséggel kezdette volt, és csak akkor ett a nagy palotán, mikor sok ur fő és vitélő rend-vendége érkezett.”*)

Valóban a családiasság egyik legszebb képét találta a szemlélő minden étkezés alkalmával a „kis palotában,” — miként épen ma is.

A bán arcáról leolvasható kedély állapot, levertség, most minden ajkról elúzó a mosolyt s vig beszédet. A banné föl-föltekinte férjére, mintha kérdezni akarta volna levertsége okát. A lelkes a bannal szemben gondolatokban merülten ült, mig

*) L. Bethlen Miklós levele fiának Jánosnak, Szalay 6 k. 99 l.

dőn az ifjuban még csak szunnyadoz a férfi: — lehetetlennek hiszem egyesíteni!

A leány legyen művelt (sőt tudományosan képzett), szellemes szalonhölgy; okos és szerény; szilárd jellemű és mégis naiv stb. stb. Lehet-e ez mind együttesen, vagy melyik legyen a sok között?

A nőnevelésnek a két következő ellentétét mutatja fel leginkább a való.

Az első, ha a nő valóban megmarad anyagi nőiességében, azaz: gyermekded, szemérmes, mint egy öntudatlanul bájoló; édes illatot árasztó, himporral telt fakadozó bimbó.

A másik az élet, a világ szilárd jellemű nővédeke, felvilágosodott, erélyes; elveiben, tetteiben határozott, önálló, szilárd! Az első ideál; a női fogalom megtestesülése, remeke a természetnek, személyesítése a költészetnek; de egyszersmind gyenge nádszál, melyet az élet első vihara ledönt. A másik a szükséges való, az életre képesített erős lelki teremtmény, ki, mint szikla, a zajló hullámok által csapdostatik, de el nem döntetik; ki szembe néz a kegyetlen sorssal is ha kell, mert „férfias nő!”

E két ellentét azonban nem vonzza egymást; e kettőt csak az idealizmus képes összhangzatba hozni, mert egyesítése a „tökéletes nő” volna, s az — aligha létezik.

A mai anyáknak célja, hogy gyermekeik jö-

vőjét is biztossá és pedig önmaguk ereje által. Tehát önállóságra, valamely szakra képeztetni, ami annál szükségesebb, miután a mostani társadalmi viszonyok közt a férfiaknál (tisztelet a kivételeknek!) az anyagi érdek tulnyomó. Ezen eljárás, előrelátás igen szép és dícséretes, de aligha elég az üdvösségre, ha az intézeti, iskolai nevelést nem egészíti ki a házi, a családi nevelés! Az ész művelődésének és ápolásának a lélek művelésével karöltve kell haladnia. Nem elég ha az anyák leányaikat neveltetik, hanem azokat nekik is nevelniök kell.

S miben áll az a legdrágább kincs, melyhez vajmi kevés paedagogiai képzettség szükséges s melyet minden jó anya adhat gyermekének?

A jó példában.

Nagyanyáink leányaikat megtanították példájuk által: egész életükön át egyet szeretni: a főzőkanalat jól forgatni és néhány egyszerű ruhával megelégedni!

Ha a zsarnok, melynek neve „korszellem,” ezzel ma is beérné; ha a kornak (vagy mondjuk inkább a nőknek?) nem volnának oly fokozódott igényei, vajmi boldogok lehetnének sokan „szak-képzettség, oklevél” nélkül is. Mert bár igaz az, hogy nemes és szép a nevelői pálya s Kölcsey szerint „a hon iránt szent kötelességet teljesít, ki gyermeket nevel;” de a nő valódi hivatását még

vicini Sándor — mondhatni atyai jósága, fenkölt gondolkodása juttatta községünket azon helyzetbe, hogy gyermekcink majdan boldog községi életet élhetnek.

Ez az egyik, amit, mint nevezetes és a községre kellemes eseményt jelölhetünk mi és jelzett a birói éves jelentés is.

Még egy, különösen kiváló fontosságú esemény merült föl, a melyről a birói éves jelentés is megemlékezett, s a mely nem hisszük, hogy bárkit is kellemesen érintene: a trachoma járvány. Sok pénzáldozatába került a községnek ez a járvány és még mindig nem tudjuk, hányadán vagyunk vele: mulik-e, vagy növekvőben van, volt-e haszna a reneteg áldozatnak, vagy csak minden eddigi költsézés hiában kidobott pénz volt?

De referálandó a közgyűlésről, vegyük sorban a tárgyakat, a mint azok kitzúve és tárgyalás alá véve voltak.

A dolog természetesen rendjénél fogva első helyen a birói éves jelentés felolvasásával vette kezdetét a közgyűlés.

A birói éves jelentés kiterjeszkedett az általunk imént jelzett két főbb mozzanaton kívül a gazdasági és kereskedelmi viszonyokra, esetelven azok nyomasztó voltát; az élet és vagyonbiztoságra, szóval a közrendészetre, az adózási viszonyokra, melyeket a jelentés, a nyomasztó viszonyok közepette, kielégítőnek jelzett és a közigazgatás általános menetére.

A birói éves jelentés semmi vitát nem idézett föl, mert az, a mi fölött vitatkozni lehetett volna, a trachoma járvány volt, de e jelentésnél vitát ez sem keltett, mert a trachoma iránti teendők, közvetlenül következő tárgy iránt volt a tárgysorozatba fölvéve, s a mi epésséget e tárgy csak adhat, azt mindenki ez alkalomra tartotta fönn. Így tehát a birói éves jelentés, minden további vita nélkül, egyszerűen tudomásul vétetett.

Második tárgy volt a járási szolgabíró hivatalnak a községi előjárásához intézett azon kérdése, hogy miután az 1886-ik évre szóló költségvetésből a trachoma gyógykezelése végett előirányzott költség a képviselő testület által törölve lett, vajjon miből fognak a költségek fedeztetni?

Volt szó és beszéd nem kevés, mindentféle nyilatkozatok bőségesen, mert hiszen ez az ügy már valóságos tengeri kigyóvá nőtte ki magát. Már-már azt hittük, hogy a komolyabban gondolkodóknak minden törekvése hiába való lesz arra nézve, hogy a község méltóságát megmentő határozat jöjjön létre. Végre is a jobb győzött s a proponált merev ellentállás helyett a község méltóságának, eddigi jóhírnevének, de egyttal nyomasztó anyagi viszonyainak is megfelelő határozatot hozott a köz-

gyűlés: elfogadtatván Hubacsek Pál községi képviselő azon indítványa, hogy a község hajlandó ugyan a trachomát gyógykezelésére és gyógykezelésére is, de mindazonáltal tekintetbe véve, hogy a község anyagi viszonyai egyáltalában nem engedik ez óriási teherviselést, feliratot fog intézni a nagyméltóságú m. kir. belügyministeriumhoz az iránt, hogy a községnek segélyt adjon, s már a további gyógykezelést is azon jó reményben teszi, hogy segélyt kérő szava meghallgatásra fog találni, mert ha a község a segély iránti kérelmével elutasították, kénytelen lesz a község a további gyógykezelést beszüntetni, nem azért, mintha a felsőbb rendeleteknek ellenszögülni akarna, hanem azon egyszerű okból, mert adózó polgárainak tönkretétele nélkül a trachoma gyógyításával járó óriási terhek elviselésére anyagiilag képtelen.

Egy ily irányu, okadatolt és okmányokkal támogatott kérvény szerkesztésére az indítványozó Hubacsek Pál, továbbá Szobotka Gusztáv, Tary Endre képviselők, Pap Ákos és Kone Lajos jegyzőkből álló bizottság nevezetett ki.

A tárgyalás további folyamán elfogadtatott még Hubacsek Pál képviselő azon indítványa, hogy a további érdemleges eljárás megtétele végett, a trachoma járvány gyógykezelésével megbízott orvosok felhívandók, hogy eddigi működésük eredményéről a képviselő testület elé jelentést tegyenek.

A közgyűlés további folyamán elintézt nyert a felelős éjjeli örökkel és az előfogatosokkal kötött szerződés, a melyek mindegyike — az előbbi kevéssé és egészen jelentéktelen változtatással, helybenhagyatott.

Az 1879-ik évi árvízvédelem alkalmával fölmertült költségek tekintetében hozott, s a községet polgári perre utasító alispáni határozat megfelebbezése kimondatott, azon egyszerű oknál fogva, hogy ha a község, az alispáni határozathoz híven a volt Mindszent-apátfalvi ármentesítő társulatot perbe fogná is, végérvényes, közigazgatási uton hozott határozatot volna kénytelen fölmutatni, ily végérvényes határozatnak pedig az alispáni határozat még nem tekinthető.

Volt még néhány kevesebb jelentőséggel bíró tárgy: a megyei törvényhatóság által jóvágyott számadások, de az idő előrehaladottságánál fogva ezek tárgyalásába a közgyűlés nem bocsájtkozott.

MEGYÉNK NÉPOKTATÁSI VISZONYAI.

Megyénk népoktatási viszonyairól szerkesztett kimerítő jelentését, a múlt évi december hó 28-án megtartott megyei közigazgatási bizottsági ülésen terjesztette elő Lévay Ferenc tanfelügyelő ur, a ki — dicséretére legyen mondva, kitartó szorgalommal

Majd meglátjuk, mit tudnak oda fönn, ha látjuk, hogy nem jól megy, majd visszajövünk Csáktornyára s itt folytatjuk ugy magyarosan. Nemde ücsém-uram, jól lesz így?

— Ha másképp nem lehet, felel a kértett főember, ki maga sem érté a bán beszédét.

A lelkész, ki a bán szavaira figyelve, elérté a célzást, vette föl most a beszélgetés fonálát.

— Magam is hallottam már — mondja — arról a vendégségről, mely már el is kezdődött, valamit, olyanformán, mintha Lippay érsek ur is meg volna arra hiva, de attól tart, hogy ha azokat a német urakat valami régi jó magyar ételekkel találná kínálgatni, azok majd sértve éreznék magukat; ő pedig bizonyosan ilyeneket visz magával, mert egyrészt attól fél, hogy majd, ha az övéket fogja fogyasztani, megijednek, hogy nekik nem marad, s még szemére is vetik, másrészt pedig, hogy megtalál betegedni azoktól az ő természetével meg nem egyező osztrák szellemi ételektől. Meg azon fölül nem igen lesznek ott hozzá illő, s vele jó viszonyban álló magyar urak, mert azok is majd csak ugy állanak, mint épen ő. Azért tehát hihetőleg elmarad a nagyszerű vendégségből.

A bán és a lelkész egymást megértve, kis időre elhallgatának, de a banné, a két főember

és szakavatottsággal küzd megyénk népoktatási viszonyainak javításán.

Ezen jelentés képezte egyébiránt az említett közigazgatási bizottsági ülésnek legérdekesebb s minden esetre tanulságos és a közérdek szempontjából tagadhatatlanul fontos tárgyát.

Egész terjedelmében nem adhatjuk a jelentést, de annak főbb mozzanatait az érdeklődők kedvéért még is ide iktatjuk, mert hisszük, hogy lesznek olvasóink között, kik megyénk népoktatási viszonyai iránt érdeklődnek.

A tanfelügyelői előterjesztés szerint a múlt hó végével megyénk területén összesen 10,713 tanköteles gyermek járt iskolába, mely szám a megye egyes községeinél a következőleg oszlik meg:

Algyő: 112.

Csany (Felgyővel és Fehértóval): 289.

Csongrád: 2073.

Derekegyháza: 165.

Dorozsma: 733.

Fábián Sebestyén: 48.

Felső Pusztaföld: 102.

Horgos: 652.

Kistelek: 410.

Mágocs: 537.

Mindszent: 1017.

Sándorfalva: 222.

Sővényháza: 146.

Szegvár: 641.

Tápé: 219.

Teés: 73.

Szentes: 3757.

Szentes városra vonatkozólag az iskolába járók megoszlása részletezve a következő:

Polgári iskolába jár 215. Tanyai iskolába 273 Községi iskolába jár összesen: 488.

Rom. kath. iskolába jár: 823. Reform. iskolába jár: 1559. Ágost. evang. iskolába: 52. Gör. kel. iskolába: 18. Izs. iskolába jár: 121. Iparos iskolába: 203.

A folyó évi november elején iskolába járók számát összehasonlítva a múlt év ugyanezen időszakában fönnállott iskolázatási viszonyokkal, a pontos iskolázatás és szorgalomidő betartása tekintetében a folyó tanév előnyére lényeges haladás mutatkozik, amennyiben az idén majdnem valamennyi községben emelkedett az iskolák látogatottsága s csak három helyen mutatkozik némi csökkenés.

A múlt tanév megfelelő időszakához viszonyítva, az emelkedés vagy csökkenés községek szerint a következő:

Algyő: kevesebb 39.

Csany: több 134.

Csongrád: több 32.

Derekegyháza: több 20.

két szintén jelenlevő udvari főembere egymásra tekingetve keresgeté a szokatlan csendet helyesen megtörő beszéd kezdő szavát.

De a bán, látva a hatást, mit akaratlanul okozott, győzve önmagán, szelíden mosolyogni kezdett, midőn neje kérdő tekintetével találkozánuak szemei, s már szólni is akart, de egy főembere megelőzte őt.

— Rég ideje — mondja — hogy olyan különös követ, vagy minek is nevezzem, nem fordult meg a várban, mint ma.

— Hogy — hogy? — kérdé a bán.

— Ugy jött be, felel a másik, miut aki megijedt, sietett vissza, mint akit kergetnek, s mikor a várból kilépett, oly vigan tekintte vissza, mint valami győző, azután meg ugy sóhajtozott, mint a kárvalott cigány."

A banné mosolygott a jellemzésen, Zrínyi homloka azonban egy pillanatra redőket ölte, de ismét derült lett.

— No, levele is majd olyan volt — felel egykedvűen a bán. Levelet hoz Bécsből s még csak meg sem pihen Csáktornyán.

— S a levél? kérdi aggódva a banné.

— Igen egyszerű edesem, — vendégségbe hívnak, s talán a napokban el is fogok menni; igaz ugyan, hogy vendégeink érkeznek, de lehet, hogy ők is velünk fognak tartani.

csodálkozva kérdezik egymást, hogy mit jelent e beszéd, micsoda vendégség lesz az?

A bán a lelkésznek hallgatást intve szól: „Talán Montecuccoli lakodalmá, nem tudom azonban a menyasszony oda fogja-e nyújtani az esküvőn kezét."

Ujra csendesség állt be, az estebéd véget ért, s a bán ismét dolgozó szobájába ment, mely most már nem sötét, hanem világos volt.

Előbb már, a megirt levél által, — a nagy kérdés, mely egész délután kimerítően foglalkoztatta lelkét, meg vala oldva, s ime, most új kérdés alakjában állott az előtte.

S mi okozta ezt? egy már jól tudott dolognak, Lippay érsek ügyének felemlítése a lelkész által. Gondolkozott ismét, hogy mit tegyen, még utóljára megeskik, hogy épen ő, a legsértettebb fél engedne először. Ejh!... Vette a megirt levelet s összegyűrve dobá be asztalába.

Künn zugott a szél, a bannak oly jól eset hallgatni ezt. A nagy szellemek emlékszóbrain jártatá szemeit. Az emlékek ezrei vonultak el lelke előtt... Dante szóbrához megy, s mellőle egy kis képet vesz föl, visszateszi. Isten veled! Jó éjszakát!

Az erdő zug — a bán aludni megy...

Leömlik a zápor — elhallgat a szél — a költő álmodik. (Folyt. köv.)

Dorozsma: több 223.

Fábián-Sebestyén: kevesebb 3.

Felső-Pusztaszer: több 21.

Horgos: több 162.

Kistelek: több 188.

Mágocs: több 1.

Mindszent: kevesebb 62.

Sándorfalva: több 93.

Sövényháza: több 72.

Szegvár: több 31.

Tápé: több 17.

Teés: több 9.

Szentes: több 85.

Lényegesebb emelkedés mutatkozik Csany, Dorozsma, Horgos, Kistelek, Sándorfalva és Sövényháza községekben. Százalékban kifejezve, a múlt év ugyanezen időszakához képest Sövényháza 11, Dorozsmán 12, Csanyon 16, Horgoson 19, Sándorfalván 27, Kisteleken 34% kal javultak az iskoláztatási viszonyok.

Az általános iskoláztatási állapotokat illetően a múlt év november hó elején az egész megye területén iskolába járók 9689-et tevő létszámához képest a folyó tanév ugyanezen időszakában 1024-gyel több az iskolába járók száma. Ez, a múlt évi viszonyokhoz mérten, az általános iskoláztatás állapotában 6%-nyi javulást fejez ki.

Ezek után mi csak azon óhajátunknak adunk még kifejezést, vajha sikerülne a tanfelügyelő urnak oly közoktatási állapotokat teremteni, hogy a tanköteleseknek éppen 100%-je látogatná az iskolákat.

Világfolyása.

A világ folyása Európa határain belül, de azon kívül is még mindig a karácsonyi ünnepek és az ujévi gratulációs jóindulatból származó hangulat hatása alatt van; a franciák újra megválasztották a 80-adik éve felé közeledő öreg Grévyt köztársasági elnöknek s így a köztársasági eszme mindinkább megszilárdulva folytatja uralmát Franciaországban, csak oda nem bír még vergődni, hogy egy állandó, erős kormány vehetné kezébe az ország kormányzását. Grévy ugyanis nagy szótöbbséggel meg lett választva az állam fejévé, de Brisson, a volt kormányelnök, a parlamentben uralkodó kiegyenlíthetetlen pártviszályok miatt, elhagyta a kormányelnökséget s most Freycinet, volt külügyér s már több ízben volt kormányelnök bizatott meg új kormány alakítással, csak hogy ez a kormányalakítás a szabadeszméktől áradó Franciaországban, hol az országgyűlés minden ebédre egy egész kormányt szeretne felebedelni, nem megy olyan könnyen, mint Európa többi államaiban. Szóval az ország politikai belnyugalma és a kormány állandósága szempontjából ugylátzik, hogy a nagy és művelt Franciaországban is még jobb volna egy kissé kevesebb szabadság.

Különbén az ország kormányzása szempontjából Angolországban sem állanak sokkal különben a viszonyok, az új választásnál ugyanis a most uralkodott conservatívokkal szemben a szabadelvűek többséget nyertek, de miután a tekintélyes számmal szereplő s Angliával szemben erős actióban álló irr képviselőkre sem a conservatívok, sem a szabadelvűek nem tarthatnak feltétlenül számot, annál fogva ma Angliában sem az egyik, sem a másik pártnak, azaz sem Saliysburynak, sem Gladstonénak nincs meg a kormányzásra szükséges feltétlen parlamenti többsége s így, miután sem az egyik, sem a másik nem kormányozhat, nem valószínű, hogy Angolországban új választás lesz elrendelve, hogy egy új, nagy és erős korteskedés után, egyik, vagy másik párt kicsikarja a szűkmarku angol nép kezéből a kormányzásra szükséges parlamenti több-

séget. De Alfons spanyol király halálával Spanyolországban is nagyon bizonytalan a helyzet, annál erősebben tartja azonban országának ügyeit rendben Bismark, Poroszország vaskaru kancellárja. Itt most az öreg Vilmos császár uralkodásának 25-ik évfordulóját ünneplik. A 80 éves koron túl lévő császár 1861. január 13-án lépett trónra, mint porosz király. Ez a 25 évi uralkodás valóban megérdemli az ünneplést, mert Poroszország ezalatt lett az európai államok egyik leg hatalmasabbja s mondhatni, az egész világpolitikának irányadója. Ez oly jubileum lesz, melyben egy egész nemzet üli a méltó öröm és igazi büszkeség valódi ünnepét.

A szerb és bulgár viszonyok még mindig a béke és háboru képét mutatják, mert a fegyverszünet egy időre ugyan biztosítja a hadakozó felek között a békét, de ez még egyáltalában nem biztosíték arra, hogy Szerbia, Bulgária fejedelmével: Sándorral szemben vallott kudarcát a fegyverszünet letelével meg nem kísérli kiköszörölni. És ez látszik a legvalószínűbbnek; mert Szerbia népe feltétlenül a háboru folytatása mellett van, miután hiszi, hogy egy újabb hadviselés a szerb fegyverek teljes győzelmével fog végződni; miután azonban Oroszország előreláthatólag Bulgáriának támogatást fog nyújtani, nagy kérdés, hogy az osztrák-magyar monarchia el fogja-e ezt nézni anélkül, hogy Szerbiának ne nyújtson támogatást.

Igy állnak a dolgok a szerb és bulgár háboruval szemben, s így nem valószínű, hogy a kora tavasszal Szerbia és Bulgárország határain újra folyani fog a vér.

Rossz időket élünk, rossz csillagok járnak,

Isten óvjad a veszélytől jó magyar hazánkat.

Helyi és vegyes hírek.

— **Országos vásár.** A téli évada első országos vásárunk e hó 2. és 3. napján lett megtartva. Erről is elmondhatjuk még jobban, mint az előzőiről, hogy szerfelett lanyha volt: ezuttal sem eladó, sem vevő nem vett részt a vásárban. Sem gazdasági termények, sem a jószág, sem az iparcikkek, a nyomott árak dacára sem találnak vevőre; nincs pénz, és mind örökkön örökké, nincs pénz.

— **Árverés.** A község tulajdonába átment kurcaréri és tófenéki földeken a vadászati jog bérbeadása e hó 3-án délután ment végbe a község háza tanácsstermében nyilvános árverés útján. Öt árverező jelentkezett, a kik a 15 frt. kikiáltási ár mellett árvereztek s az évi bérösszeget 23 forintra licitáltak föl. A bérlet, mint legtöbbet ígérőn, Méhész Balogh Péterén maradt.

— **Népesedési mozgalom.** A múlt december hóban született fiu 22, nő 20, összesen 42. Törvénytelen s halvaszültött egy sem. Meghalt 11 fiu, 15 nő, összesen 26, szaporulat 16. Házasságra egy pár sem lépett. A múlt október decemberi negyedben született 63 fi, 81 nő, összesen 144. Ezek között törvényes 42, törvénytelen 2. Meghalt 33 fi, 52 nő, összesen 90; szaporodás 52. Házasságra lépett 65 pár.

— **Évi számadás.** Annaira megdöbentő nagy számmal volt az év első felében a halálozás, hogy már már azt gondoltuk, miszerint községünk lakosságának belterjes szaporodása el fog maradni. Az év második fele azonban az első félév veszteségeit nemcsak helyreállította, hanem még lélekszám szaporodást is idézett elő. De lássuk az eredményt. A rom. kath. egyházban az 1885-ik év folyamán született: 256 fiu, 305 leány, összesen 561. Ezek között törvényes 546, törvénytelen 15. halva született 8. Meghalt: 231 fi, 248 nő, összesen 479. A halált 5 esetben véletlen szerencsétlenség okozta, 2 esetben pedig öngyilkosság esete forog fenn. Házasságra lépett 120 pár. A születések és halálozások számát

egymáshoz viszonyítva, a rom. kath. egyházban a lélekszám szaporulat 82-től teszen. Az izraelita egyházban született 2 fiu, 3 leány, összesen 5. Meghalt 1 fi, szaporodás 4. Házasságra lépett 5 pár. Az egész községben született: 258 fiu, 308 leány, összesen 566. Meghalt: 232 fi, 248 nő. Összesen 480. Szaporodás: 86. Házasságra lépett 125 pár.

— **Éjjeli csendzavarás.** Az éktelen orditózás és utcai botrány majdnem minden éjjel előfordul községünkben. Az eldljáróságnak pedig az ily utcai garázdálkodók megfékezhetőse oly kevés és gyenge eszköz áll rendelkezése alatt, hogy méltán nem csodálkozunk a felett, hogy kellő sikert felmutatni nem képes. A vásár éjjelén is nagyobb mérvű utcai csendzavarás és dulakodás fordult elő s az eldljáróság három csendzavarót el is záratott, egyikök azonban ellentállott s csak nagy ügygyel-bajjal lehetett a hüvösre beszállítani, az utóbbi ellentállásáért a szentesi kir. j. bírósághoz átkisértetett.

— **Gondnokság alá helyezés.** A szegedi kir. törvényszék Krizsán Ferenc szegvári lakost, a ki különben föltételeken van szabadságra bocsátva, mert fegyházi büntetését még nem szenvedte el, tékozlás miatt gondnokság alá helyezte. A gondnokság alá helyezettek vagyona e hó 3. és 4-ik napjain véte-tett zár alá.

— **Kinevezés.** A múlt év, december utolsó napjaiban megtartott közgyűlés alkalmával főispán ur ő méltósága Filó Lajos urat a megye tiszteletbeli aljegyzőjévé nevezte ki.

— **Nyugdíjazás.** Betegsége folytán munkaképtelenné vált Tari János kisteki aljegyzőt, Kistelek község képviselő testülete évi 250 frt nyugdíjlevele mellett, nyugalomba helyezte. A megyei közgyűlés Kistelek község képviselő testületének ezen, a helyzet magaslatán álló intézkedését helyben hagyta. — Részünkről is üdvözljük a képviselő testületet ez utánzásra méltó példáért. Vajha minden község ily nemes lelkűen gondoskodnék munkaképtelenné vált tiszviselőiről!

— **Fizetés emelés.** A kisteleki községi orvosnak eddig 150 frt évi fizetése volt. Belátván azonban a képviselő test let, hogy bizony ez oly csekély, hogy a község méltóságával sem fér össze, azt 400 frtra fölemelte. A képviselő testület ezen intézkedését is helybenhagyta a megyei közgyűlés.

— **Az ujesztendő pénteki nappal kezdődött,** babonás emberek ezért nem sok várakozást kötnek hozzá Mi azonban nem tartozunk a babonás emberek közé, a péntekkel kezdődő évet tehát úgy fogadjuk, mint a többi s csak azt kívánjuk — olvasóinknak és magunknak — hogy többet hozzon az örömből, mint a bánatból. Az 1886-ik év különben közönséges év lesz s így 365 nappól fog állani 53 vasárnap. A három főünnep közül husvét április 25-ére, pünkösd június 13-ára s karácsony december 25-ére (szombat) esik. A farsang tart vizkereszt napjától húshagyó keddig, vagyis január 6-tól március 9-ig. Az ugynevezett uralkodó bolygó ez évben Merkur lesz, ennek azonban semmi jelentősége nincs. Az egyes évszavok a következő napokon állanak be: tavasz március 20-án, nyár június 21-én, ősz szeptember 23-án s tél december 21-én. 1886-ban csupán két fogyatkozás lesz a napban; egy gyűrűtalaku március 5-én s egy teljes augusztus 29-án, mi azonban egyiket sem fogjuk láthatni. A holdban nem lesz fogyatkozás. A holdváltozások minden hónapban négyszer fordulnak elő, csupán július hóban ötször. Mint fentebb láttuk, a farsang 62 napig tart s így eleget táncolhatnak azok, kiknek kedvük, lábuk és pénzüik van hozzá. A százesztendő jövődömondó pedig mindezekhez még egy dolgot told: azt, hogy az új év rendkívül termékeny és áldásos év lesz. Adja Isten!

— **Megrendítő haláleset** Esztergomi levelezőnk írja: Ujév napján, mielőtt a bazilikában az isteni tisztelet kezdetét vette, megrendítő eset történt a templom bejáratánál. Egy nő, aki a templomi énekkarhoz tartozik, abban a pillanatban, a mint a templomba lépett, összerogyott és szörnyet halt. Az esetről a hercegprimást csak az isteni tisztelet után értesítették, mert attól tartottak, hogy a megrendítő eset hallatára nem tudná egyházi teendőit elvégezni. Az eset nagy hatással volt a jelen voltakra, az ujév első halottját temérdek ember kísérete vissza csendes otthonába, honnan rövid percek előtt a legjobb egészségben ment az istenházába.

— **Élő ember hajszálát** számlálta meg dr. Wilson angol orvos s 130,000 szálát talált egy fejen. Hogy meg nem őszült bele a tudós doktor!